

[Paabel.]

af kontakt med tiden, at foretage ændringer, men — det fremhæver han også — der må udvises stor varsomhed, når det drejer sig om selve formålet med disse viljeserklæringer.

Mindre betænkeligt er det, når det drejer sig om forvaltningsmåden, om kapitalernes anbringelse. Spørgsmålet er altså det, om man af hensyn til besidderne af pengefideikommisserne skal skride til fuldstændig frigivelse af kapitalerne, eller om man kan foretage en justering eller fastsætte regler for en ændret anbringelsesmåde, som imødekommer det berettigede krav, man har til en passende frugtbarhed af disse kapitaler.

Der rejser sig også i forbindelse hermed spørgsmålet om en passende afgrænsning overfor familielegater. Jeg mener, man må være nogen betænkelig ved i for høj grad at tilsidesætte private legatstifters vilje. Der stiftes jo også i dag betydelige legater, og hvis man fra lovgivningsmagts side er tilbøjelig til at ændre på private viljeserklæringer, så vil det let medføre, at man holder sig tilbage med hensyn til at stifte legater i fremtiden. Jeg mener, at spørgsmålet må underkastes en meget nøje prøvelse i udvalget, og jeg tror, at man bliver nødt til at grave et spadestik dybere, end man har gjort med lovforslaget her. Jeg forbeholder mig mit partis stilling til sagen, når en sådan behandling har fundet sted.

Hanne Büdtz: I den nye grundlov af 1953 er det bestemt, at foruden at man ikke mere kan oprette len, stamhuse og fideikommissgodser, kan heller ikke familiefideikommiss oprettes. Det var en konfirmation af den praksis, at der ikke er givet bevilling til oprettelse af familiefideikommiss, det vil sige navnlig af pengefideikommiss, siden 1912—13. Når nu pengefideikommiss er en familieformue, som ikke ejes af nogen person, men derimod af en slægt og altså kun besiddes af den enkelte, forsåvidt som vedkommende oppebærer rentenydelse, så må man se på, hvordan forholdet ligger i dag, efter at den højtærede statsminister i sin trontale havde bebudet, at der ville blive fremsat det lovforslag, som nu foreligger, om en afløsning. Jeg mener ikke, man kan vurdere sagen uden at se på, hvordan grundloven af 1849

og senere af 1915 behandlede dette spørgsmål. I modsætning til den nuværende grundlov påbød den gamle grundlov ophævelse af len, stamhuse og fideikommissgodser. Der er ikke noget krav om ophævelse i den nuværende grundlov, og det stod også meget længe i den gamle grundlov, før det blev virkeliggjort. Årsagen til, at man dengang gik til lensafløsningen i 1919, var, at man manglede jord til udstykning. Det var det, der gav stødet, og det var det, der skabte afløsningen.

Det, der var grundlaget for, at de gamle fideikommissgodser blev oprettet, var, at man ønskede at bevare disse godser og den dertil hørende formue samlet i familiens, i slægtens, eje, og det har utvivlsomt bidraget til at opretholde mange kulturelle værdier, som ikke havde kunnet eksistere uden disse bestemmelser. Det var altså ønsket om at bevare en vis glans omkring en særlig familie, omkring slægten og også omkring navnet hos denne familie, der i sin tid var årsagen til oprettelsen af pengefideikommisserne, og de mange argumenter, der blev anført omkring lensafløsningen i 1919, netop for at bevare et gods og den dertil hørende kapital som midtpunkt for familien, kan mit parti godt forstå. Vi mener blot, at de samme argumenter ikke kan anføres i dag for en eventuel bevarelse af pengefideikommisserne. Pengefideikommisserne har nemlig, i alt fald i teorien, kunnet oprettes indtil i dag. Jeg sagde før, at der ikke har været givet kongelig eller justitsministeriel konfirmation på dem, men man kan tænke sig, at de er oprettet uden konfirmation; det har der ikke været noget i vejen for. Mit parti kan godt se det naturlige i, at man i en slægt ønsker at bevare ejendom og kapital samlet for slægten, men på den anden side er vi klar over, at synspunktet ikke kan gøre sig gældende overfor de fideikommiss, der nu kun består af kapitaler, fordi de forudsætninger, der var tilstede, da man samlede kapitalen og bandt den for slægtens fremtid, ikke er tilstede i dag. Det var en forudsætning, at kapitalerne dels kunne bevares, dels havde en vis størrelse.

Nu er disse kapitaler blevet ganske uhyggeligt angrebet; det gælder ikke alene deres størrelse, men også deres værdi, således som nogle af de andre ordførere allerede har